

2018-151

Archeologienota Eernegem Stationsput

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Julie HAGEN

17-11-2018

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Eernegem Stationsput (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein is 1,813 hectare groot, heeft een onregelmatige west-oost georiënteerde vorm en is gelegen aan de Groene 62, de Spoorwegstraat en de Statiebeekstraat. Het zuidelijke deel van het plangebied bevindt zich in de Stationsput. Deze vijver werd omstreeks 1868 uitgegraven tot een diepte van ca. 3,5 à 4m onder maaiveld en heeft een totale grootte van 6ha. Het archeologisch bodemarchief in het zuidelijke deel is dus volledig weggegraven. De rest van het terrein is momenteel in gebruik als openbaar domein of recreatiegebied van de Groene 62, een oude spoorweg tussen Torhout en Oostende die nu fungeert als autovrije groene as voor fietsers en wandelaars. De Groene 62 loopt van oost naar west door het noordelijke deel van het plangebied, de doodlopende Spoorwegstraat en de eveneens doodlopende Statiebeekstraat zijn er respectievelijk ten noorden en ten zuiden van gelegen. De Spoorwegstraat maakt geen deel uit van het plangebied. Tussen de Spoorwegstraat en de oever van de Statiebeekstraat bevindt zich de Engelbeek. Het grotendeels beboste projectgebied omvat daarnaast ook een leegstaande hoeve en het paviljoen van de hengelvereniging met bijhorende vijver. Bij de hoeve horen diverse bijgebouwen en een aanbouw. Er is eveneens een met begroeiing overdekte vleermuizengrot aanwezig op het terrein, en een zitbank met errond verharding. De omgeving van het plangebied wordt - naast de Stationsput - voornamelijk in het zuiden, oosten en noorden gekenmerkt door halfopen, open en gesloten bebouwingen. Ten westen kunnen er meerdere akker -en weilanden waargenomen worden.

Het plangebied, dat minstens sinds de Ferrariskaart (ca. 1777) bestond uit landbouwgrond en met bomen begroeide percelen waardoor centraal de Crombeek (nu Engelbeek) stroomde, veranderde drastisch in de tweede helft van de 18de eeuw: in het noorden werd de spoorweg Torhout-Oostende met station aangelegd, en in de zuidelijke helft werd de Stationsput uitgegraven, een waterplas van 6ha groot en meer dan 3m diep. Door middel van een 16km lange gietijzeren leiding werd er zoetwater vanuit de Stationsput te Eernegem naar Oostende getransporteerd om zo de stoomlocomotieven te bevoorraden. Het enige element binnen het plangebied dat min of meer ongewijzigd is gebleven na aanleg van de spoorweg en de Stationsput, is de loop van de Engelbeek en het naastliggende pad (voorloper van de Statiebeekstraat). Vermoedelijk begin 20ste eeuw werd de hoeve op het terrein gebouwd, in de Eerste Wereldoorlog werd een halfondergrondse bunker aangelegd die nu dienst doet als vleermuizengrot. Na ontmanteling van de spoorlijn en het station in de jaren 1960-1970 wordt het noordelijke deel van het plangebied ingericht als parkzone en de voormalige spoorlijn als fietspad. De oorspronkelijke bodem ter hoogte van het plangebied zijn matige droge zandbodems en matig natte lemig zandbodems. Het terrein is gelegen op een eerder vlakke overgangszone tussen de lager gelegen kustpolders in het westen en hogere gronden ten oosten. Het plangebied zelf loopt momenteel iets af van oost naar west. Samen met de aanwezigheid van de Engelbeek kunnen deze landschappelijke kenmerken aantrekkelijk geweest zijn voor

menselijke aanwezigheid in het verleden, aangezien dit een gevarieerd voedselaanbod met zich meebracht. In de omgeving vond tot op heden amper archeologisch onderzoek plaats, waardoor de archeologische verwachting eigenlijk ongekend is. De toponiemen Ichtegem en Eernegem duiden op een vroegmiddeleeuwse oorsprong. In de omgeving van het studiegebied zijn een aantal sites met walgracht uit de late middeleeuwen gekend, maar nog niet archeologisch onderzocht. Gezien de ligging net buiten de kustpolders en niet zo ver van het Romeinse Oudenburg zou het niet onwaarschijnlijk dat er Romeinse sites verborgen zijn in de ondergrond rond Eernegem. Specifiek voor het plangebied moet de archeologische verwachting – hoewel ongekend – bijgesteld worden naar laag, afgaande op de grootschalige grondversturende werken die hier in de tweede helft van de 19de eeuw hebben plaatsgevonden.

Het huidige projectgebied, met een totale grootte van 1,813 ha, zal getransformeerd worden naar een natuurspeelpark en wandelgebied. Hierbij zal de huidige hoeve gedeeltelijk worden afgebroken en gerenoveerd tot fietsrijpunt (75m²). Daarbij wordt de omliggende verharding opgebroken tot 30cm diep en vervangen door nieuwe halfverharding (20cm). Ook worden de huidige verhardingen (ca. 130m²) ter hoogte van de nieuwe natuurspeelplaats opgebroken tot 30cm diep en vervangen door nieuwe halfverharding (20cm). Aan de oostelijke zijde van het projectgebied wordt er een landtong (1200m²) aangelegd die eveneens de Engelbeek overwelft en grotendeels in de Stationsput zal liggen. Hierbij wordt de bodem lokaal tot 30cm opgehoogd. De Statiebeekstraat wordt eveneens omgevormd naar een karrenspoor (2569m²), waarbij enkel de top laag asfalt wordt vervangen en de reeds aanwezige steenslagfundering wordt gebruikt en aangevuld. Daarnaast voorziet men in omgevings- en groenaanleg, waarbij er meerdere bomen zullen geroid worden, en nieuwe aangeplant.

Al bij al zullen de geplande werken geen grote invloed hebben op de bodem. Zoals hierboven aangetoond, gebeurden er in het verleden reeds grootschalige bodemingrepen op het plangebied, die ongetwijfeld voor een verstoring van eventueel archeologisch bodemarchief hebben gezorgd op het grootste deel van het terrein. Deze gegevens samen beschouwd laten toe te besluiten dat een verder vooronderzoek in het kader van de geplande werken geen relevante kennisvermeerdering zal opleveren, waardoor de kosten-baten analyse negatief zal uitvallen.

Op basis van bovenstaande argumenten wordt geen verder vooronderzoek geadviseerd. Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

---

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.